

Просвітницька робота з батьками

Діти з особливими потребами та проблеми їх соціалізації

Хворі діти, діти – інваліди... ці словосполучення не можуть не викликати особливого почуття. Почуття, яке споріднено відчуттю провини: я ж здорова, бадьора, сильна, переді мною – безмежні можливості. А вони... не даремно їх так і називають: „діти з обмеженими можливостями”. Обмеження які накладаються на всю життєдіяльність дітей з хронічними захворюваннями, можуть бути великими чи не дуже. Але вони завжди є. Багато хто з цих дітей часом гостро переживають свою несхожість „не типовість”. Особливо сильні бувають ці почуття, якщо хворі діти стикаються із нерозумінням їхніх проблем, з черствістю або фальшивою жалістю. Іноді другі діти їх стороняться, лякаються, розглядають як якихось дивних тварин.

Це боляче і образливо. Тому що більшість цих дітей – точно такі як і їх однолітки. Вони також ж бажають гратись спілкуватись, приятелювати, радіти життю. І вони вміють це робити. Треба тільки допомогти, потрібно тільки відноситись до них так як і до інших. Дванадцятирічний підліток з діагнозом „дитячий церебральний параліч” якому дуже важко координувати свої рухи і який рухається тільки на інвалідному візку. Але цей хлопчик часто може дати сто очків вперед здоровому однолітку в умінні вправлятися зі складними комп'ютерними програмами або грі в шахи.

Хворі діти в яких стан пізнавальних процесів дозволяє їм навчатися в загальноосвітніх навчальних закладах, тяжко пристосовуються до життя серед нормально розвиваючихся однолітків.

На перший погляд, надійним засобом їхньої адаптації до умов масової школи повинно виступити створення індивідуальних умов навчання. Однак практика показує, що подібна стратегія не приводить до очікуваних позитивних зрушень. Єдине, чого вдається добитись педагогам, - гарної успішності у навчанні в таких дітей. По суті справи, їм нічого і не остається як сидіти над підручниками, так як однолітки стороняться їх і надають перевагу спілкуванню з собі подібними.

Я думаю не слід піддавати сумнівам тезис про необхідність створення для дітей з порушеннями розвитку особливих умов навчання. Але дитина розвиток якої ускладнений дефектом не є просто менш розвинута, ніж її нормальні однолітки, ця дитина розвинута по іншому. І сліпа, і глуха дитина може досягнути в своєму розвитку того ж, що і нормальна, але іншим способом і іншими засобами. Тому батькам і педагогам потрібно знати і розуміти винятковість шляху, по якому слід вести цю дитину. Але не дивлячись на особливу винятковість такої дитини, її виховання ні чим не відрізняється від виховання нормальних дітей. Психологи застерігають проти погляду на дітей з відхиленнями тільки як на хворих, адже вони такі ж діти і їх розвиток йде за такими самим законами. В зв'язку з цим потрібно думати не про те як можна раніше ізолювати і виділити дітей з відхиленнями в розвитку із життя, а навпаки, про те як раніше почати вводити їх в життя.

Так як діти з порушеннями фізичного і психологічного розвитку з одного боку виняткові діти, які потребують особливого відношення до себе від дорослих і однолітків, а з другого звичайні розвиток яких проходить відповідно віковим закономірностям. До таких дітей повинен бути комбінований підхід з одного боку розуміння і співпереживання з боку дорослих, а з іншого включення в дитячу спільноту, де діти перестають відчувати себе викинутими з життя.

Діти про яких ми говоримо, безумовно, відрізняються від своїх однолітків. Вони знають і відчувають це і часом не приховують свого сильного бажання змінити звичний стан справ. Вони бажають не виділятися серед однолітків, а жити з ними одним життям.

А в реальності виходить так, що вони страждають двічі: по-перше, через свою помітну не озброєним оком недугу, і, по-друге, через винятковість свого життя і вимушеної ізоляції від однолітків.

В даному випадку багато залежить від позиції яку займуть по відношенню до таких дітей дорослі. Добре, якщо вони зможуть відноситись до дитини як до звичайної, яка майже не відрізняється від інших дітей. Саме таке відношення допоможе дитині перебороти її недоліки і буде сприяти розвитку компенсаторних механізмів. Бажання дитини стати такою, як її однолітки, - умова і початок успішної компенсації і, як наслідок, безболісне входження в світ дорослих.

Задача підготовки дитини до самостійного життя, особливо коли явна патологія розвитку, не може бути вирішена тільки в школі, велику роль в психологічному розвитку особистості дитини, визначають пануючі в сім'ї установки. Спостереження показують, що, як правило відношення до дитини як до виняткової закладається з дитинства батьками, дідусями і бабусями. Буквально з перших візитів до школи вони звертають увагу педагогів на винятковість дитини і вимагають відповідного виключного до них відношення. В певній мірі це необхідно, вчителю слід знати, що хтось погано бачить чи чує, а комусь протипоказані великі фізичні навантаження.

В різних сім'ях виключне відношення до нездорової дитини може набувати різних форм. В одних сім'ях на таку дитину дивляться як тяжкий тягар і покарання; в других – оточують подвійною любов'ю та ніжністю. В останньому випадку підвищенні дози уваги і жалості, стають тяжким тягарем для дитини і стають перешкодою яка відділяє її від других дітей.

В усьому, навіть в турботі про хвору дитину, потрібно знати міру. Дитина переживає через своє виключне становище і бажає від нього звільнитися. Навряд чи потрібно їй заважати.

Підготувала Левчук С.С.
Методист психолог
21.12.05р.